

نام طرح: تحلیل ساختارمند برترین خیریه های جهان و ایران

نام دانشگاه: دانشگاه اصفهان	دانشکده: الهیات و معارف اهل البيت (عليهم السلام)	مجری: دکتر محمد صالح طیب نیا
کارفرما: بنیاد خیریه راهبری آلا	تاریخ شروع: ۱۳۹۷/۰۳/۲۷	تاریخ پایان: ۱۳۹۸/۰۷/۲۹

شرح مختصر قرارداد

در دین و فرهنگ ما بر نیکوکاری بسیار سفارش شده و در آیات بسیاری همچون "يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ..." ای اهل ایمان انفاق کنید از بهترین چیزهایی که اندوخته اید... (بقره: ۲۶۷) تاکید بر این امر بسیار دیده می شود. در ادیان و همچنین کشورهای دیگر نیز نیکوکاری و خدمت به ممنوع مورد اهتمام ویژه بوده است و حتی در سالهای آتی آنان در این زمینه پیشرو و فعالیت های موثر بسیاری در عرصه های مختلف آموزشی، پژوهشی، مالی، مدیریتی و... انجام داده اند. اگرچه امرخیر در ایران از نظر فرهنگی و دینی جایگاه بسیار مهمی دارد و قدمت آن بین ایرانیان شاید بیش از بسیاری از ملت های دیگر باشد، اما متأسفانه در عرصه علمی و فعالیت های آکادمیک توجه کافی دریافت نکرده است؛ این در حالی است که در سال های اخیر امر خیر در میان محققان غربی توجه ویژه ای به خود جلب کرده است و کتاب های زیادی در این حوزه نگاشته شده است. در حوزه تحلیل ساختاری برترین خیریه ها، کتاب هایی با بررسی نمونه هایی از بزرگترین مراکز غیرانتفاعی، عملکرد و مدیریت آنها را تبیین می کنند. بدین ترتیب با بهره گیری از تجارب موفق خیریه های برتر به ارائه راهبرد برای موفقیت خیریه ها می پردازند.

به نظر می رسد به دلیل وجود دغدغه های مشترک مراکز خیریه در کشورهای مختلف و عدم وجود ارتباطات و تعامل موثر جهت انتقال تجربیات این مراکز، و همچنین فقدان منابع فارسی تخصصی مفید در این حوزه، شاهد صرف توان، هزینه و وقت مضاعف برای مشکلات واحدی هستیم که تجربه های تکراری زیادی را باعث شده است. یک نظام بهینه کاوی می تواند راه های طولانی تجربه و خطا را بسیار کوتاه نماید و هزار راه نرفته را شفاف و پیش رو قرار دهد. در این خصوص یکی از روش های مورد استفاده در تدوین برنامه راهبردی، الگو برداری از مجموعه های موفق مشابه است. نحوه عملکرد و رمز موفقیت نمونه های برتر خیریه ها در جهان می تواند راهکارهای موثری برای بهبود مدیریت و اثربخشی خیریه های ایرانی فراهم آورد.

برای نیل به این هدف، این پژوهش در ۴ بخش پیش بینی گردیده که به شرح زیر می باشد:

- ۱- در فصل اول به تعریف خیریه، تاریخچه و پیشینه آن می پردازیم تا انواع مراکزی که تحت عنوان بخش سوم قرار می گیرند مشخص شوند. نقش این مراکز نیز با نگاه به ابعاد اقتصادی، اجتماعی، حقوقی، روانشناسی، دینی، سیاسی و یا مدیریتی بررسی خواهد شد.
- ۲- در فصل دوم به مطالعه مراکز آموزشی - پژوهشی امر خیر می پردازیم که در دو بخش انجام می گردد:
 - الف- اندیشکده ها یا پژوهشکده هایی که در حوزه امر خیر تحقیق می کنند و رسالت خود را ارتقا خیریه ها معرفی می کنند. خیریه هایی در بریتانیا، امریکا، کانادا و اروپا شناسایی شده که به نشر اطلاعات سودمند در باب مدیریت خیریه و رفع مشکلات آن می پردازد. بسیاری از این مراکز به رده بندی و مقایسه خیریه ها نیز می پردازند. به علاوه اتحادیه هایی متشکل از چندین خیریه نیز موجود است که فعالیت مشابهی با هدف ارتقا امر خیر، و تشویق و جهت دهی به کمک های مردمی دارند. تلاش بر این است تا نمونه های مشابهی از این موسسات در کشورهای مختلف شناسایی شود تا دید کلی تری از روند فکری و عملی در مناطق مختلف به دست آید.
 - ب- در بخش بعدی مراکز آموزشی امر خیر بررسی خواهند شد. در این حوزه به دلیل رونق فعالیت های امر خیر در دنیا و نیاز به تربیت و جذب نیروی متخصص برای خیریه ها، دانشگاه های بسیاری خصوصاً در مقطع کارشناسی ارشد افراد را برای کار در خیریه ها آموزش می دهند.
- ۳- فصل سوم با بهره گیری از نتایج پژوهش مراکز مطالعاتی امر خیر، نظام ارزیابی و رده بندی خیریه ها تبیین و بررسی می گردد. مباحثی از جمله مدیریت خیریه، تفاوت آن با صنایع دیگر و نظام های دسته بندی موضوعی خیریه به شناخت عمیق تری از بخش سوم کمک خواهد کرد. در مرحله بعد، رده بندی های موجود از خیریه ها استخراج، مقایسه و شاخص های برتری خیریه ها استخراج می شود. شاخص های پیشنهادی شامل میزان سرمایه، قدمت خیریه، تعداد مشارکت کنندگان، و نیروی انسانی، حضور شرکت های بزرگ تجاری در بین خیریه ها، میزان اثربخشی یا دامنه فعالیت هستند.
- ۴- فصل چهارم خیریه های برتر بر اساس شاخص های تعریف شده را معرفی می کند. تحت هر شاخص چند خیریه خارجی و ایرانی در نظر گرفته خواهد شد.
- ۵- فصل پنجم تبیین راهکارهای ارتقاء کمی و کیفی خیریه ها در ایران با استفاده از نتایج چهار فصل قبل می باشد.

دستاوردهای ویژه

- ۱- استخراج لیست اسامی خیریه های برتر جهان و ایران
- ۲- استخراج برنامه راهبردی خیریه های برتر جهان و ایران
- ۳- استخراج پارامترهای اصلی خیریه های برتر جهان مثل تاریخچه ، ساختار ، نحوه تامین منابع مالی ، مدیریت و نحوه اداره ،حجم و کیفیت ارائه خدمات ،برند و پایداری و عمر سازمانی، نحوه مشارکت اجتماعی و
- ۴- بررسی و تبیین عامل استمرار کار خیر در خیریه های دارای قدمت
- ۵- بهینه کاوی مدل های کار خیر و الگو برداری از تجربیات خیر موفق برای موسسه آلاء و دیگر مراکز خیریه علاقمند

برنامه آتی جهت توسعه طرح

روند پژوهی راهکارهای مستخرج از پژوهش در ارتقا فعالیت خیریه ها در ایران